

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ
በግብርና ሚኒስቴር
የኢትዮጵያ ግብርና ትራንስፎርሜሽን ኢንስቲትዩት

የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ
አዲት ሪፖርት

ጥር 2015 ዓ.ም
አዲስ አበባ

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ

በግብርና ሚኒስቴር

የኢትዮጵያ ግብርና ትራንስፎርሜሽን ኢንስቲትዩት

የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ የኦዲት ሪፖርት

የኢትዮጵያ ግብርና ትራንስፎርሜሽን ኢንስቲትዩት የተመደበለትን የመደበኛ በጀት በፋይናንስ አዋጁ፣ ደንብ እና በተከታታይ በወጡ መመሪያዎች መሰረት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሰረት መያዙንና የመንግሥት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ ከዚህ ሪፖርት ጋር የተያያዙትን የ2014 በጀት ዓመት የሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን ኦዲት አድርገናል።

የሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የኢትዮጵያ ግብርና ትራንስፎርሜሽን ኢንስቲትዩት ሥራ አመራር ሲሆን፤ የሂሳብ ሪፖርቶችን ኦዲት በማድረግ ሙያዊ የኦዲት አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና ኦዲተር መሥሪያ ቤት ኃላፊነት ነው።

ኦዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና ኦዲተር መሥሪያ ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2008 ለመሥሪያ ቤታችን በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የዓለም አቀፍ ኦዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግና የዋና ኦዲተር መሥሪያ ቤትን የኦዲት ሥልት በመከተል ነው።

እነዚህን የኦዲት ደረጃዎች መከተል ኦዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ላይ አጥጋቢ የሆነ ማረጋገጫ (የኦዲት አስተያየት) ለመስጠት ያስችለናል።

ከዚህም በተጨማሪ ኦዲቱ የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦች እና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑን በናሙና ኦዲት ማከናወንን ይይዛል።

የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ ከሆኑ መዛባቶች የጸዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃ፤ አጥጋቢ ማረጋገጫና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውነናል። አስተያየት ላይ ለመድረስ በሂሳብ ሪፖርቶች ላይ ያለውን የመረጃ አቀራረብ አጠቃላይ ብቃት ገምግመናል። ይሁን እንጂ በሪፖርቱ ላይ ከተመለከቱት የአሰራርም ይሁን የሂሳብ አያያዝ ድክመቶች በተጨማሪ ሌሎች ድክመቶች ወይም ስህተቶች ሊኖሩ የሚችሉ ከመሆኑም በላይ የሂሳብ ሪፖርቶችን ለማዘጋጀት የተዘረጉትን የውስጥ ቁጥጥርና ሌሎች ድክመቶችን ሙሉ በሙሉ ሊያሳይ አይችልም። ለአዲቱ ሥራ መሰረት የሆኑት ኢንስቲትዩቱ ያቀረባቸው የሂሳብ ሪፖርቶች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በኢንስቲትዩቱ ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው።

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን ወስዶ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው።

የሚከተሉት በኢንስቲትዩቱ የተዘጋጁ የሂሳብ ሪፖርቶች፡-

- ◆ የሂሳብ ማመዛዘኛ፤
- ◆ የገቢ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የመደበኛ ወጪ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የተሰብሳቢ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የተከፋይ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የዝውውር ሂሳብ ሪፖርት፤

ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል።

የኢትዮጵያ ግብርና ትራንስፎርሜሽን ኢንስቲትዩት የ2014 የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፣ በአዋጅ የተፈቀደው በጀት በመንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት በትክክል የተዘጋጁና፣ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፣ ደንብና መመሪያን ጠብቆ የተከናወነ በመሆኑ በእኛ አስተያየት ኢንስቲትዩቱ የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች እና የፋይናንስ አስተዳደር ሥርዓቱ አጥጋቢ ሆኖ ተገኝቷል።

ምንም እንኳ ከላይ የተሰጠውን የኦዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም፤ ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊሰጣቸው፤ እርምጃ ሊወሰድባቸው እና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል።

1. ትኩረት ሊሰጣቸው የሚገባቸው ጉዳዮች (Emphasis of Matters)

1.1 በብልጫ የተከፈለ ውሎ አበልን በተመለከተ፤

በአዳማ ከተማ ከተሰያዩ ቦታዎች ለስልጠና ለመጡ ተሳታፊዎች የዉሎ አበል በድምሩ ብር 215,827.00 ወደ ባንክ ገቢ ተደርጎ በባንክ በኩል ክፍያ የተፈጸመ ሲሆን በውሎ አበል ደጋፊ ሰነድ ማስረጃ መሰረት መከፈል የነበረበት ብር 213,693.39 በመሆኑ በብልጫ ብር 2,133.61 ተከፍሎ የተገኘ መሆኑ፤

1.2 ለየሂሳብ ኮዶቹ ከተደለደለው በጀት ከ10% በላይ ሥራ ላይ ያልዋለ በጀት፤

ኢንስቲትዩቱ ለ2014 በጀት ዓመት ከተፈቀደው የመደበኛ በጀት ውስጥ ለየሂሳብ ኮዶቹ ከተደለደለው በጀት ከ10% በላይ ብር 12,197,647.00 ሥራ ላይ ያልዋለ መሆኑ፤

2. ሌሎች ጉዳዮች (Other Matters)

የኢንስቲትዩቱ የንብረት አስተዳደር በፌዴራል መንግሥት የንብረት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 649/2001 እና በተጨማሪም ይህንኑ ለማስፈጸም በወጣው የመንግሥት ንብረት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 9/2003 መሠረት የተፈጸመ መሆኑን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ

2.1 ኢንስቲትዩቱ ከጥር 2012 ዓ.ም ጀምሮ ኢ.ፍ.ሚስ /lfmis/ ሲስተምን ተግባራዊ ለማድረግ የንብረት ክፍሉ ጠቅላላ የቢሮ አላቂ ዕቃዎች ዝርዝር ወደ ሲስተም የገቡ ቢሆንም የእቃ ጠያቂ አካል በሲስተም ጥያቄ ለማቅረብ ስልጠና የወሰደ ሰራተኛ ባለመኖሩ ንብረቱ በኢ.ፍ.ሚስ /lfmis/ገቢና ወጪ ያልተደረገ እና ምዝገባ የማይከናወን መሆኑ፤

2.2_ባለፉት በጀት ዓመታት የኦዲት ግኝቶች ላይ በተሰጠው የኦዲት አስተያየት መሰረት ኤጀንሲው እርምጃ የወሰደባቸውና ያልወሰደባቸው ግኝቶች ሁኔታ ሲጣራ፡-

የ2013 በጀት ዓመት ሂሳብ ኦዲት ግኝቶች፤

- ተቀናሽ ያልተደረገ የቅድሚያ ግብር ክፍያ ብር 14,831.3 መኖሩ፤

የ2010 በጀት ዓመት ሂሳብ ኦዲት ግኝቶች፤

- ለመ/ቤቱ ሰራተኞች ለውሎ አበል ብር 4,310.20 እና ለሌሎች ክፍያዎች ብር 13,850.00 በድምሩ ብር 18,160.20 በመመሪያው ከተፈቀደው በላይ ተከፍሎ መገኘቱ፤
- ከክልል ለመጡ ሰልጣኞች ለውሎ አበል ብር 737,964.40 እና ለሌሎች ክፍያዎች ብር 931,472.00 በድምሩ ብር 1,669,436.40 በመመሪያው ከተፈቀደው በላይ ተከፍሎ መገኘቱ፤
- ከሐምሌ 1 ቀን 2009 ዓ.ም እስከ ሚያዝያ 30 ቀን 2010 ዓ.ም ድረስ ባለው የአሥር ወራት ጊዜ ውስጥ በመንግሥት ከተፈቀደው ዝቅተኛው የደመወዝ ስኬል እስከ ከፍተኛው የደመወዝ ስኬል በጠቅላላው ብር 3,650,208.00 መካፈል ሲገባው ባልተፈቀደ የደመወዝ ስኬል ብር 19,811,865.68 ክፍያ በመፈጸሙ ምክንያት ከተፈቀደው በላይ ብር 16,161,657.68 ተከፍሎ መገኘቱ፤
- በሚመለከተው አካል ሳይፈቀድ እና ክፍያውን የሚደግፍ አዋጅ፤ ደንብና መመሪያ ሳይኖር ለ359 ሰራተኞች የ6 ወር የህይወት ዋስትና (Life Insurance) ብር 1,026,305.75 እና ብር 24,080.45 የጤና ኢንሹራንስ በጠቅላላው ብር 1,050,386.20 ለተለያዩ ኢንሹራንስ ድርጅቶች ክፍያ የተፈጸመ መሆኑ፤

የ2009 በጀት ዓመት ሂሳብ ኦዲት ግኝቶች፤

- ለመ/ቤቱ ሰራተኞች ለውሎ አበል ብር 10,690.00 እና ሌሎች ክፍያዎች ብር 49,780.75 በመመሪያው ከተፈቀደው በላይ በድምሩ ብር 60,470.75 ክፍያ የተፈጸመ መሆኑ፤
- ከክልል ለመጡ ሰልጣኞች በውሎ አበል መመሪያው ከተፈቀደው በላይ የውሎ አበል ክፍያ ብር 2,152,233.00 እና ሌሎች ክፍያዎች ብር 9,159,600.00 በጠቅላላው ብር 11,311,833.00 ክፍያ የተፈጸመ መሆኑ፤
- ከሐምሌ 1 ቀን 2009 ዓ.ም እስከ ታህሳስ 30 ቀን 2009 ዓ.ም ድረስ ባለው የስድስት ወር ጊዜ ውስጥ በቀድሞው ሲቪል ሰርቪስ ሚኒስቴር በተፈቀደው የደመወዝ ስኬል መሰረት ለሰራተኞች በጠቅላላው ብር 1,351,701.00 መክፈል ሲገባው ባልተፈቀደ የደመወዝ ስኬል ብር ብር 6,120,444.00 ክፍያ በመፈጸሙ ምክንያት ከተፈቀደው በላይ ጠቅላላው ብር 4,768,743.00 ክፍያ ፈጽሞ የተገኘ መሆኑ፤
- በሚመለከተው የመንግሥት አካል ሳይፈቀድ እና ክፍያውን የሚደግፍ አዋጅ፣ ደንብና መመሪያ ሳይኖር ለተለያዩ ሰራተኞችና ለቤተሰቦቻቸው የጤና ኢንሹራንስ (Health Insurance) ብር 203,210.36፣ የግሩፕ የህይወት ዋስትና (Group Life Insurance) ብር 2,195,303.61 እንዲሁም ለገንዘብ ዋስትና (Money & Fedelity Guarantee) ብር 18,498.00 በጠቅላላው ብር 2,417,011.97 ለተለያዩ የኢንሹራንስ ድርጅቶች ክፍያ ተፈጽሞ የተገኘ መሆኑ፤

ተገልጾ አስፈላጊው የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድ አስተያየት የተሰጠበት ቢሆንም እርምጃ ያልተወሰደ መሆኑ ታውቋል፡፡

3. የሀጋዊነት ጉዳዮች (Compliance Issues)

3.1 በወቅቱ ያልተወራረደ ተሰብሳቢ ሂሳብ፤

ኢንስቲትዩቱ በተለያዩ የተሰብሳቢ የሂሳብ ኮዶች (መደቦች) ከአንድ ወር እስከ አንድ ዓመት ድረስ የቆየ ብር 37,760.88 እንዲሁም ከአንድ ዓመት እስከ አምስት ዓመት ድረስ የቆየ ብር 1,432,343.06 በድምሩ ብር 1,470,103.94

በደንቡና በመመሪያው መሰረት ሳይወራረድ በሂሳብ ሪፖርቱ ላይ የሚታይ መሆኑ፤

3.2 በወቅቱ ያልተከፈለ ተከፋይ ሂሳብ

በኢንስቲትዩቱ የሚገኙት ተከፋይ ሂሳቦችን ተገቢነት ለማረጋገጥ ተገቢው የቁጥጥር ስርዓት መዘረጋቱንና እንዲሁም በውሉ መሰረት ያለበትን ተከፋይ ሂሳብ በወቅቱ ለሚመለከተው አካል እንደሚከፍል ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ ከአንድ ወር እስከ አንድ ዓመት የቆየ ብር 18,457.61 እንዲሁም ከአንድ ዓመት እስከ አምስት ዓመት የቆየ ብር 1,020,749.86 በድምሩ ብር 1,039,207.47 ሳይከፈል በሂሳብ ሪፖርቱ ላይ የሚታይ መሆኑ

የፌዴራል ዋናው አዲተር መሥሪያ ቤት

ጥር 2015 ዓ.ም